ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ MARCO DARMON της 16ης Φεβρουαρίου 1989 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Το Finanzgericht München υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος των κανονισμών 3453/81 της Επιτροπής [1] και 789/82 του Συμβουλίου [2].

2. Η εταιρία Continentale Produkten-Gesellschaft Erhardt-Renken GmbH & Co. (στο εξής: Continentale Produkten), η οποία εισάγει συστηματικά νήματα βάμβακος καταγωγής Τουρκίας που υπάγονται στη διάκριση 55.05 Β του κοινού δασμολογίου, προσβάλλει ενώπιον του Finanzgericht München ορισμένες πράξεις του Hauptzollamt München-West (Κεντρικού τελωνείου του δυτικού Μονάχου) που της επέβαλαν οριστικό δασμό αντιντάμπινγκ για την εισαγωγή τεσσάρων φορτίων νημάτων βάμβακος στις 15, 20, 27 και 28 Απριλίου 1982, δασμό που έφθανε το 12 % της δασμολογητέας αξίας. Η εταιρία επικαλείται την ακυρότητα των δύο προαναφερθέντων κανονισμών.

3. Η εταιρία Continentale Produkten είναι γνωστή στο Δικαστήριο. Με δικόγραφο της 28ης Δεκεμβρίου 1984 είχε ασκήσει, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητούσε τη μερική ακύρωση αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία της επιστρεφόταν ένα τμήμα των δασμών αντιντάμπινγκ που είχε καταβάλει κατ' εφαρμογή του κανονισμού 789/82. Με την προσφυγή εκείνη η εταιρία Continentale Produkten ήθελε να αμφισβητήσει το κύρος του κανονισμού αυτού. Υποστήριξα τότε στις προτάσεις μου ότι η διαδικασία επιστροφής των δασμών αντιντάμπινγκ του άρθρου 16 του βασικού κανονισμού 2176/84 του Συμβουλίου, που εκδόθηκε αργότερα αλλά εφαρμόζεται στις διαδικασίες που εκκρεμούν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιτρέπει να τεθεί υπό αμφισβήτηση το κύρος του κανονισμού που επιβάλλει τους δασμούς αντιντάμπινγκ [3]. Το Δικαστήριο δέχτηκε την άποψη αυτή και απέρριψε την προσφυγή της εταιρίας Continentale Produkten με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987, επισημαίνοντας μεταξύ άλλων ότι το άρθρο 16 του κανονισμού 2176/84

« δεν επιτρέπει να αμφισβητηθεί το κύρος του κανονισμού που επέβαλε τους δασμούς ή να ζητηθεί επανεξέταση των γενικών στοιχείων που διαπιστώθηκαν κατά τις προηγούμενες έρευνες » [4].

4. Στις προτάσεις μου επί της υποθέσεως εκείνης είχα επισημάνει ότι οι εισαγωγείς κρατών μελών της Κοινότητας μπορούν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου στην υπόθεση Allied Corporation [5], να προσβάλλουν τα εντάλματα πληρωμής δασμών αντιντάμπινγκ ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και να επικαλούνται τον παράνομο χαρακτήρα του κανονισμού που θεσπίζει τους δασμούς

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — Της 2ας Δεκεμβρίου 1981, περί επιβολής προσωρινού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές ορισμένων νημάτων βάμβακος καταγωγής Τουρκίας (ΕΕ L 347 της 3.12.1981, σ. 19).

2 — Της 2ας Απριλίου 1982, περί επιβολής οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές ορισμένων νημάτων βάμβακος καταγωγής Τουρκίας (ΕΕ L της 3.4.1982, σ.1).

3 — Προτάσεις στην υπόθεση 312/84, Συλλογή 1987, σ. 841, ιδίως σ. 858.

4 — Υπόθεση 312/84, Continentale Produkten-Gesellschaft κατά Επιτροπής, απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987, Συλλογή 1987, σ. 841, σκέψη 12.

5 — Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 239 και 275/82, απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1984, Συλλογή 1984, σ. 1005, σκέψη 15.

αυτούς για να ζητήσουν από το δικαστήριο να κάνει χρήση της διαδικασίας της προδικαστικής παραπομπής για να κριθεί το κύρος της πράξεως. Αυτή τη λύση επέλεξε η εταιρία Continentale Produkten.

5. Το Finanzgericht München υποβάλλει στο Δικαστήριο ερώτημα ως προς το κύρος όχι μόνο του κανονισμού 789/82, που καθιέρωσε τους οριστικούς δασμούς αντιντάμπινγκ, ύψους 12 %, την είσπραξη των οποίων αφορά η διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, αλλά και ως προς το κύρος του κανονισμού 3453/81, που είχε καθιερώσει προσωρινούς δασμούς ύψους 16 %. Δεδομένου ότι οι πράξεις επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ ύψους 12 % της 15ης, 20ής, 27ης και 28ης Απριλίου 1982 στηρίζονται μόνο στον κανονισμό 789/82 [6], φαίνεται ότι η απόφαση ως προς το κύρος του κανονισμού 3453/81 δεν είναι αναγκαία για την έκδοση αποφάσεως από το Finanzgericht. Πράγματι ο τελευταίος κανονισμός δεν εφαρμοζόταν πλέον κατά την επίδοση των πράξεων επιβολής δασμών αντιντάμπινγκ από το Hauptzollamt München-West, διότι στο μεταξύ είχε εκδοθεί ο κανονισμός 789/82, που επέβαλε τον οριστικό δασμό [7]. Εξάλλου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11.1 του βασικού κανονισμού 3017/79 του Συμβουλίου [8], που ίσχυε τότε, ο κανονισμός 3453/81 είχε ως μόνο αποτέλεσμα να επιβληθεί ως προϋπόθεση για να τεθούν τα σχετικά προϊόντα σε κατανάλωση μέσα στην Κοινότητα η κατάθεση εγγυήσεως για το ποσό του προσωρινού δασμού. Η οριστική είσπραξη του δασμού αντιντάμπινγκ θα γινόταν μεταγενέστερα, κατ' εφαρμογή του κανονισμού του Συμβουλίου που θα επέβαλλε οριστικό δασμό. Πάντως, το άρθρο 2 του κανονισμού 789/82 λαμβάνει υπόψη, για την είσπραξη του οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ, τα ποσά που κατατέθηκαν ως εγγύηση έναντι των προσωρινών δασμών. Όπως αναφέρθηκε κατά την προφορική διαδικασία, η ενδεχόμενη ακυρότητα του κανονισμού 3453/81 θα έθιγε όχι την έναρξη ισχύος, αλλά την εφαρμογή του κανονισμού 789/82. Πράγματι στην περίπτωση αυτή, ο κανονισμός αυτός θα ετίθετο σε ισχύ την ημέρα της δημοσιεύσεώς του, δηλαδή την 3η Απριλίου 1982, αλλά η είσπραξη του δασμού αντιντάμπινγκ δεν θα μπορούσε να γίνει παρά μόνο από την ημερομηνία αυτή, και όχι από την 1η Ιανουαρίου 1982, όπως προβλέπει το άρθρο 2 του κανονισμού 789/82, διότι δεν θα υφίστατο πλέον το νόμιμο έρεισμα του μηχανισμού κατά τον οποίο τα ποσά που κατατέθηκαν ως εγγύηση μετατρέπονται σε οριστικώς εισπραχθέντα ποσά. Αντίθετα απ' ό,τι υποστήριξε η Επιτροπή στην προφορική διαδικασία, η απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1988 επί των συνεκδικασθεισών υποθέσεων Canon Inc. [9] δεν θίγει το ζήτημα των δυσκολιών αυτών, διότι οι προσφεύγοντες είχαν αμφισβητήσει μόνο το κύρος του κανονισμού που είχε επιβάλει τον οριστικό δασμό αντιντάμπινγκ. Δεν νομίζω όμως ότι το Δικαστήριο θα πρέπει να επιλύσει το πρόβλημα αυτό στην παρούσα υπόθεση. Πράγματι, αν υπάρχουν αμφιβολίες για την ανάγκη εκτιμήσεως του κύρους του κανονισμού 3453/81 [10], πρέπει να υπενθυμιστεί ότι κατά την ερμηνεία του Δικαστηρίου το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ έχει την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς της κύριας δίκης είναι κατά κανόνα το μόνο αρμόδιο να αποφασίζει αν τα υποβαλλόμενα ερωτήματα είναι κρίσιμα για την επίλυση της διαφοράς [11]. Θα εξετάσω επομένως συγχρόνως το κύρος των δύο κανονισμών.

6 — Που τέθηκε σε ισχύ την ημέρα της δημοσιεύσεώς του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, δηλαδή την 3η Απριλίου 1982.

7 — Βλέπε άρθρο 2 του κανονισμού 3453/81.

8 — Της 20ής Δεκεμβρίου 1979, περί της άμυνας κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/017, σ. 67).

9 — Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 277 και 300/85, Συλλογή 1988, σ. 5731.

10 — Βλέπε υπόμνημα της Επιτροπής, σημείο 1.3.

11 — Βλέπε σχετικά 10/69, Portelange κατά Smith Corona Merchant International, απόφαση της 9ης Ιουλίου 1969, Rec. 1962, σ. 309, σκέψη 6· 35/76, Simmenthal κατά Υπουργείου Οικονομικών της Ιταλίας, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1976, Rec. 1976, σ. 1871, σκέψη 7· 5/77, Tedeschi κατά Denkavit, απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1977, Rec. 1977, σ. 1555, σκέψη 17· βλέπε επίσης 52/77, Cayrol κατά Rivoira, απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1977, Rec. 1977, σ. 2261, σκέψη 32· 78/76, Steinike και Weinlig κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, απόφαση της 22ας Μαρτίου 1977, Rec. 1977, σ. 595, σκέψη 14· 155/73, Sacchi κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, απόφαση της 30ής Απριλίου 1974, Rec. 1974, σ. 409, σκέψη 3.

6. Έχουν διατυπωθεί σχετικά τέσσερις λόγοι ακυρώσεως των κανονισμών αυτών:

α) Δεν τηρήθηκε το άρθρο 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού, το οποίο επιβάλλει την περάτωση της διαδικασίας ή τη λήψη οριστικού μέτρου εντός προθεσμίας ενός έτους από την έναρξη της διαδικασίας, εφόσον η διαδικασία αντιντάμπινγκ άρχισε στις 3 Αυγούστου 1979 και οι οριστικοί δασμοί αντιντάμπινγκ επιβλήθηκαν με τον κανονισμό 789/82 της 2ας Απριλίου 1982, δηλαδή 32 μήνες αργότερα. Εξάλλου, το Συμβούλιο παρέβη την υποχρέωση παραθέσεως αιτιολογιών, επειδή παρέλειψε να εξηγήσει την καθυστέρηση αυτή στον επίμαχο κανονισμό.

β) Οι τρεις τουρκικές επιχειρήσεις που επελέγησαν για τον καθορισμό του περιθωρίου ντάμπινγκ δεν είναι αντιπροσωπευτικές.

γ) Οι κοινοτικές επιχειρήσεις δεν υπέστησαν ζημία, όπως απαιτείται για την επιβολή δασμού αντιντάμπινγκ.

δ) Ο κανονισμός 789/82 είχε αναδρομική ισχύ, στο μέτρο που εφαρμόστηκε σε συμβάσεις που είχαν συναφθεί πριν τεθεί σε ισχύ ο ίδιος· ο εισαγωγέας δεν μπορούσε να προβλέψει την επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ μετά από τόσο μεγάλο διάστημα από την έναρξη της διαδικασίας.

7. Οι τέσσερις αυτοί λόγοι ακυρώσεως, τους οποίους θα εξετάσω διαδοχικά, μου φαίνονται αβάσιμοι.

8. Δεν νομίζω ότι έχει μέχρι τώρα γίνει επίκληση ενώπιον του Δικαστηρίου της παραβάσεως του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού, επειδή η διαδικασία διήρκεσε περισσότερο από ένα χρόνο. Η αιτίαση αυτή έχει στην πραγματικότητα δύο σκέλη:

— παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού λόγω μη τηρήσεως της προθεσμίας,

— έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά τους λόγους της καθυστερήσεως αυτής.

9. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος, το ίδιο το κείμενο του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού ορίζει ότι το «τέλος πρέπει *κανονικά* να επέρχεται εντός προθεσμίας ενός έτους μετά την έναρξη της διαδικασίας». Στην προκειμένη περίπτωση, όπως είδαμε, το χρονικό διάστημα ήταν 32 μήνες. Το Συμβούλιο επεσήμανε στο υπόμνημά του [12] ότι μια τέτοια υπέρβαση της δωδεκάμηνης προθεσμίας είναι συχνή. Ανέφερε τα ακόλουθα παραδείγματα:

— ένσφαιροι τριβείς καταγωγής Ιαπωνίας, Πολωνίας, Ρουμανίας και ΕΣΣΔ: έναρξη της διαδικασίας στις 18 Σεπτεμβρίου 1979, απόφαση περατώσεως 81/406/ΕΟΚ της 4ης Ιουνίου 1981, δηλαδή έπειτα από χρονικό διάστημα 20 μηνών· κατά της αποφάσεως αυτής δεν ασκήθηκε προσφυγή·

— σωλήνες από χάλυβα καταγωγής Ισπανίας: έναρξη της διαδικασίας στις 19 Οκτωβρίου 1979, απόφαση περατώσεως 81/430/ΕΟΚ της 15ης Ιουνίου 1981, δηλαδή έπειτα από χρονικό διάστημα 20 μηνών· κατά της αποφάσεως αυτής δεν ασκήθηκε προσφυγή·

12 — Σ. 6 της γαλλικής μεταφράσεως.

— ρολόγια χεριού καταγωγής ΕΣΣΔ: έναρξη της διαδικασίας στις 19 Ιουλίου 1980, επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ στις 12 Ιουλίου 1982, δηλαδή έπειτα από χρονικό διάστημα 24 μηνών. Κατά του κανονισμού 1882/82 του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 1982, άσκησε προσφυγή η εταιρία Timex Corporation, βάσει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, και η απόφαση του Δικαστηρίου εκδόθηκε στις 20 Μαρτίου 1985 [13]. Η διάρκεια της διαδικασίας δεν περιλαμβανόταν στις αιτιάσεις που προέβαλε η προσφεύγουσα κατά του κύρους του κανονισμού 1882/82·

— κοδεΐνη καταγωγής Τσεχοσλοβακίας, Ουγγαρίας, Πολωνίας και Γιουγκοσλαβίας: έναρξη της διαδικασίας την 1η Απριλίου 1981, απόφαση περί περατώσεως του Συμβουλίου της 17ης Ιανουαρίου 1983, δηλαδή έπειτα από χρονικό διάστημα 21 μηνών· κατά της αποφάσεως αυτής δεν ασκήθηκε προσφυγή.

10. Το ερώτημα υποβάλλεται επομένως για πρώτη φορά. Δεν μπορεί σχετικά να γίνει δεκτό ότι το κείμενο του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού έχει την έννοια ότι επιβάλλει αυστηρά προθεσμία ενός έτους, μετά την πάροδο της οποίας θα ήταν παράνομη η λήψη μέτρου προστασίας της κοινοτικής αγοράς, πράγμα που θα ήταν αντίθετο με τους ίδιους τους όρους του άρθρου αυτού. Από την άλλη όμως πλευρά δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι δεν παράγει κανένα νομικό αποτέλεσμα η διάταξη αυτή, με την οποία το Συμβούλιο αποφάσισε να περιορίσει τις ίδιες του τις εξουσίες θεσπίζοντας προθεσμία της οποίας η τήρηση είναι υποχρεωτική υπό κανονικές συνθήκες. Η ανάγκη να υπάρχει ασφάλεια του δικαίου και να δοθούν στους επιχειρηματίες, κατά το μέτρο του δυνατού, τα μέσα να ασκούν τη δραστηριότητά τους εντός σταθερού νομικού πλαισίου επιβάλλει να μην παρατείνεται η αβεβαιότητα που δημιουργείται από την έναρξη της διαδικασίας αντιντάμπινγκ πέρα από μια εύλογη προθεσμία. Τα κοινοτικά όργανα δεν είναι δυνατό να διαθέτουν στο ζήτημα αυτό διακριτική ευχέρεια. Κατά συνέπεια είναι έργο του Δικαστηρίου να ελέγχει σε κάθε περίπτωση την ύπαρξη ειδικών περιστάσεων που δικαιολογούν τη μη τήρηση της δωδεκάμηνης προθεσμίας. Προτείνω στο Δικαστήριο να προβεί στον έλεγχο αυτό.

11. Υπάρχουν, στην προκειμένη περίπτωση, περιστάσεις που μπορούν να δικαιολογήσουν τη σημαντική υπέρβαση της προθεσμίας του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού; Νομίζω πως στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση. Πράγματι δεν νομίζω ότι οι τούρκοι εξαγωγείς συνεργάστηκαν πολύ πρόθυμα με την Επιτροπή [14]. Για την επιλογή των αντιπροσωπευτικών εξαγωγικών επιχειρήσεων χρειάστηκαν μακρές διαπραγματεύσεις με την Ένωση Τούρκων Εξαγωγέων Υφαντικών Υλών (στο εξής: ΤΤΕΑ) [15]. Οι πολιτικές και οικονομικές συνθήκες στην Τουρκία κατά τα έτη 1979 και 1980 κατέστησαν ακόμα πιο δύσκολο το έργο της Επιτροπής, ιδίως λόγω των διαταράξεων που υπέστη η παραγωγή νημάτων βάμβακος. Τέλος, η καθυστέρηση της διαδικασίας οφείλεται και στην αίτηση που υπέβαλαν οι τούρκοι εξαγωγείς να παραταθεί η περίοδος αναφοράς, που αρχικά είχε καθοριστεί από την 1η Ιανουαρίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου 1981, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1981, ώστε να ληφθεί υπόψη η συνήθης μείωση της τιμής του ακατέργαστου βάμβακος κατά τους τελευταίους μήνες του έτους. Φαίνεται εξάλλου ότι αυτή η παράταση δεν ήταν άσχετη με τον οριστικό καθορισμό του δασμού αντιντάμπινγκ σε 12 %, ενώ προσωρινά το ύψος του είχε εκτιμηθεί σε 16 %.

13 — Υπόθεση 264/82, Συλλογή 1985, σ. 849.

14 — Βλέπε υπόμνημα του Συμβουλίου, παράρτημα, σημεία 2, 10 και 11.

15 — Βλέπε υπόμνημα του Συμβουλίου, παράρτημα, σημεία 5, 6, 8 και 9.

12. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της πρώτης αιτιάσεως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου,

« από την αιτιολογία που απαιτείται βάσει του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και αναμφισβήτητο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που οδήγησαν στη λήψη του μέτρου για να είναι σε θέση να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους και στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του » [16].

13. Εφόσον το Δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη ειδικών περιστάσεων που δικαιολογούν τη μη τήρηση της προθεσμίας του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού, η κοινοτική αρχή πρέπει να αιτιολογεί τη λήψη μέτρου προστασίας κατά των πρακτικών ντάμπινγκ παρά την πάροδο, από την έναρξη της διαδικασίας, προθεσμίας πολύ μεγαλύτερης από αυτή που προβλέπει ο βασικός κανονισμός. Όπως ανέφερα προηγουμένως, οι επιχειρηματίες έχουν την αξίωση να μην παρατείνεται επ' αόριστον η αβεβαιότητα που γεννάται από την έναρξη της διαδικασίας αντιντάμπινγκ. Έχουν ακόμα δικαίωμα να γνωρίζουν τους λόγους για τη μη τήρηση της προαναφερθείσας δωδεκάμηνης προθεσμίας.

14. Εντούτοις το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη ότι

« δεν μπορεί να απαιτηθεί να καλύπτει η αιτιολογία ενός κανονισμού ειδικά όλες τις, συχνά πολυάριθμες, λεπτομέρειες που μπορεί να περιλαμβάνει ένα τέτοιο μέτρο » [17].

Το Δικαστήριο έχει επίσης δεχτεί ότι οι αιτιολογίες μπορούν να είναι λακωνικές, εφόσον είναι επαρκείς [18].

15. Στην έκτη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζεται σχετικά ότι η Επιτροπή πραγματοποίησε πρόσθετη έρευνα στην Τουρκία για τις εξαγωγές που έγιναν κατά το τελευταίο τρίμηνο του 1981 και ότι αυτή η παράταση της περιόδου έρευνας έγινε κατόπιν αιτήσεως των τούρκων εξαγωγέων. Η αιτιολογική αυτή σκέψη αποτελεί επαρκή αιτιολογία της μη τηρήσεως της προθεσμίας του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού. Δεν μπορεί επομένως, νομίζω, να γίνει δεκτή η πρώτη αιτίαση.

16. Η δεύτερη και η τρίτη αιτίαση, ότι δηλαδή δεν ήταν αντιπροσωπευτικές οι τουρκικές επιχειρήσεις που επελέγησαν για τον καθορισμό του περιθωρίου ντάμπινγκ και ότι δεν συνέτρεχε ζημία των κοινοτικών επιχειρήσεων, προϋποθέτουν την εκτίμηση ορισμένων περίπλοκων οικονομικών καταστάσεων, ως προς τις οποίες το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι

« ο δικαστικός έλεγχος αυτής της εκτιμήσεως πρέπει να περιορίζεται στον έλεγχο τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας, της ουσιαστικής ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών που ελήφθησαν υπόψη για την πραγματοποίηση της αμφισβητούμενης επιλογής και της ελλείψεως προδήλου πλάνης κατά την εκτίμηση των περιστατικών αυτών ή της ελλείψεως καταχρήσεως εξουσίας » [19].

16 — Υπόθεση 258/84, Nippon Seiko KK κατά Συμβουλίου, απόφαση της 7ης Μαΐου 1987, Συλλογή 1987, σ. 1923, σκέψη 28· 203/85, Nicolet Instrument GmbH κατά Hauptzollamt Frankfurt am Main-Flughafen, απόφαση της 26ης Ιουνίου 1986, Συλλογή 1986, σ. 2049, σκέψη 10.

17 — Υπόθεση 134/78, Danhuber κατά Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung, απόφαση της 22ας Μαρτίου 1979, Rec. 1979, σ. 1007, σκέψη 6.

18 — Υπόθεση 37/70, Rewe-Zentrale des Lebensmittelgroßhandels GmbH κατά Hauptzollamt Emmerich, απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 1971, Rec. 1971, σ. 23, σκέψη 8.

19 — Προαναφερθείσα υπόθεση 258/84, σκέψη 21· 42/84, Remia κατά Επιτροπής, απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985, Συλλογή 1985, σ. 2545, σκέψη 34· 113/77, NTN Toyo Bearing Company κατά Συμβουλίου, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Warner, Rec. 1979, σ. 1212, ιδίως σ. 1259· βλέπε επίσης τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέως Rozès στην υπόθεση 191/82, Fediol κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 2937, ιδίως σ. 2947.

17. Η αιτίαση περί ελλείψεως αντιπροσωπευτικότητας των επιχειρήσεων που επελέγησαν για τον καθορισμό του περιθωρίου του ντάμπινγκ στηρίζεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή αναγκάστηκε να πραγματοποιήσει ειδικές προσαρμογές για τις επιχειρήσεις αυτές, καθόσον αφενός η εταιρία Taris Pam. Tar. Sat. Koop. Birligi Iplik Fab. δεν επέτρεψε στην Επιτροπή να εξακριβώσει ή να συμπληρώσει τα πληροφοριακά στοιχεία που της είχαν δοθεί για τα έξοδα παραγωγής της και αφετέρου η Επιτροπή αναγκάστηκε να πραγματοποιήσει προσαρμογές ως προς τα γενικά έξοδα που της είχε γνωστοποιήσει η Cukurova Sanayi Isl. AS, καθώς και ως προς τα έξοδα παραγωγής που της είχε γνωστοποιήσει η Fa. Trakya Iplik Sanayi AS.

18. Το γεγονός και μόνο ότι η Επιτροπή χρειάστηκε να πραγματοποιήσει ειδικές προσαρμογές για τον καθορισμό του περιθωρίου ντάμπινγκ δεν σημαίνει, αυτό καθεαυτό, ότι οι επιχειρήσεις που επιλέγησαν δεν ήταν αντιπροσωπευτικές. Βέβαια το άρθρο 2, σημείο Β, παράγραφος 3, στοιχείο β), του βασικού κανονισμού αναφέρει, όσον αφορά τον υπολογισμό της κανονικής αξίας, ότι « όταν καμία πώληση ομοειδούς προϊόντος δεν έχει πραγματοποιηθεί επί συνήθων εμπορικών πράξεων στην εσωτερική αγορά της χώρας εξαγωγής ή καταγωγής ή όταν τέτοιες πωλήσεις δεν επιτρέπουν ουσιαστική σύγκριση » η κανονική αξία μπορεί να είναι μια « κατασκευασμένη » αξία με βάση το κόστος, επί συνήθων εμπορικών πράξεων, των υλικών και της κατασκευής στη χώρα καταγωγής, συν ένα λογικό περιθώριο για τα κέρδη και τα γενικά έξοδα. Η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει την προσφυγή στην κατασκευασμένη αξία παρά μόνο στην περίπτωση που δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία πώληση ομοειδούς προϊόντος επί συνήθων εμπορικών πράξεων στην εσωτερική αγορά της χώρας εξαγωγής ή στην περίπτωση που οι πωλήσεις αυτές δεν επιτρέπουν ουσιαστική σύγκριση. Πράγματι όσον αφορά τις όμοιες διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 3, στοιχείο α), του βασικού κανονισμού 2176/84, που αντικατέστησε τον κανονισμό 3017/79, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι

« τόσο από το γράμμα όσο και από την οικονομία των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει σαφώς ότι εκείνη που λαμβάνεται κατά προτεραιότητα ύποψη για τον καθορισμό της κανονικής αξίας είναι η πράγματι πληρωθείσα ή πληρωτέα κατά τις συνήθεις εμπορικές πράξεις τιμή και ότι οι άλλες λύσεις προβλέπονται απλώς επικουρικώς » [20].

Εντούτοις το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι

« τα όργανα διαθέτουν... ως προς το θέμα αυτό διακριτική ευχέρεια » [21].

19. Η Επιτροπή, αφού διαπίστωσε ότι οι τρεις τουρκικές επιχειρήσεις που επελέγησαν ήταν μεν αντιπροσωπευτικές όσον αφορά τις εξαγωγές προς την κοινοτική αγορά, δεν πωλούσαν όμως αρκετά εμπορεύματα στην εσωτερική τουρκική αγορά, ώστε να καταστεί δυνατός ο καθορισμός της κανονικής αξίας βάσει των τιμών που πράγματι καταβλήθηκαν, αποφάσισε να καθορίσει την κανονική αξία βάσει του κόστους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, σημείο Β, παράγραφος 3, στοιχείο β), που αναφέρθηκε προηγουμένως. Δεν προσάπτεται ρητά στην Επιτροπή το γεγονός ότι προσέφυγε στην κατασκευασμένη αξία, ενώ η κατάσταση στην Τουρκία δεν εμπόδιζε την επιλογή άλλων αντιπροσωπευτικών επιχειρήσεων στην εσωτερική τουρκική αγορά και τη διαπίστωση των τιμών που είχαν πράγματι καταβληθεί, φαίνεται όμως ότι αυτή είναι η κύρια αιτίαση που διατυπώνεται κατά της Επιτροπής πίσω από την κριτική περί ελλείψεως αντιπροσωπευτικότητας των επιχειρήσεων που επελέγησαν.

20 — Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 277 και 300/85, όπ.π., σκέψη 11.

21 — Όπ.π., σκέψη 17.

20. Ως προς το ζήτημα αυτό πρέπει να συνδυαστεί το άρθρο 2, σημείο Β, παράγραφος 3, στοιχείο β), με το άρθρο 7, παράγραφος 7, στοιχείο β), του ίδιου βασικού κανονισμού, που ορίζει ότι, «όταν ένα ενδιαφερόμενο μέρος ή μια τρίτη χώρα αρνείται την πρόσβαση στις αναγκαίες πληροφορίες ή δεν τις παρέχει εντός ευλόγου προθεσμίας ή εμποδίζει σημαντικά την έρευνα, μπορεί να συναχθούν προκαταρκτικά ή οριστικά συμπεράσματα, θετικά ή αρνητικά, βασιζόμενα στα διαθέσιμα στοιχεία».

21. Στην προκειμένη περίπτωση η διάρκεια της διαδικασίας έρευνας, οι δυσκολίες στις οποίες προσέκρουσε η Επιτροπή για τη συλλογή των αναγκαίων πληροφοριών, η πολιτική και οικονομική κατάσταση της Τουρκίας την εποχή εκείνη αποτελούν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή δικαιολογημένα έκρινε ότι δεν θα συγκέντρωνε τις αναγκαίες πληροφορίες εντός ευλόγου προθεσμίας και ότι έπρεπε να μην καθυστερήσει και άλλο το πέρας της διαδικασίας με την επιλογή άλλων επιχειρήσεων, προκειμένου να διαπιστωθούν οι πράγματι πληρωθείσες τιμές, αλλά έπρεπε να προσφύγει, βασιζόμενη στα διαθέσιμα στοιχεία, στην κατασκευασμένη αξία βάσει του κόστους. Επομένως δεν θεωρώ βάσιμη την αιτίαση αυτή.

22. Όσον αφορά την ίδια την αντιπροσωπευτικότητα των τριών επιχειρήσεων που επελέγησαν — διότι, αφού εξέτασα ό,τι κρυβόταν στην αιτίαση αυτή, πρέπει τώρα να αναλύσω και όσα εκφράστηκαν ρητά — η Επιτροπή δεν φαίνεται να υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση. Πράγματι οι τρεις αυτές επιχειρήσεις επελέγησαν σε συμφωνία με την ΤΤΕΑ. Στην τελευταία είχε επισημανθεί η ανάγκη να είναι αντιπροσωπευτικές οι επιχειρήσεις που θα επιλεγούν. Επελέγησαν αρχικά έντεκα σημαντικές τουρκικές επιχειρήσεις, που αντιπροσώπευαν το 56 % των εξαγωγών νημάτων βάμβακος με προορισμό την Κοινότητα για τους επτά πρώτους μήνες του έτους 1981. Τελικά επελέγησαν οι τρεις κυριότερες επιχειρήσεις. Κατά τη συνεδρίαση της 20ής Νοεμβρίου 1981 η ΤΤΕΑ επιβεβαίωσε ότι αυτές οι τρεις επιχειρήσεις είναι αντιπροσωπευτικές. Επομένως και αυτή η αιτίαση φαίνεται αβάσιμη.

23. Η αιτίαση ότι δεν συντρέχει ζημία των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και ότι η Επιτροπή εσφαλμένα χρησιμοποίησε την επιβολή δασμού αντιντάμπινγκ ως μέσο προστασίας του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση και με την κατάχρηση εξουσίας. Νομίζω ότι ούτε αυτή η αιτίαση μπορεί να γίνει δεκτή.

24. Πράγματι, στις αιτιολογικές σκέψεις 14 έως 20 του επίμαχου κανονισμού εκτίθενται λεπτομερώς οι συνέπειες του ντάμπινγκ που είχε διαπιστωθεί: μείωση του όγκου παραγωγής της κοινοτικής βιομηχανίας από 613 000 τόνους το 1977 σε 557 000 τόνους το 1981, μείωση σε αρκετά κράτη μέλη του ποσοστού αξιοποιήσεως των δυνατοτήτων παραγωγής σε λιγότερο από 65 %, μείωση των απασχολουμένων στην παραγωγή νημάτων βάμβακος από 100 000 το 1979 σε 92 000 το 1980 και σε λιγότερο από 84 000 το 1981. Αντίθετα, οι εισαγωγές από την Τουρκία, που αντιπροσώπευαν το 6,6 % της αγοράς της Κοινότητας το 1980, έφτασαν το 10,8 % το 1981. Κατά τη διάρκεια όλης αυτής της περιόδου το μερίδιο της αγοράς που κατείχαν οι τρίτες χώρες εκτός της Τουρκίας παρέμεινε σχετικά σταθερό. Επομένως, η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη σημαντικής ζημίας σε υφιστάμενο κλάδο παραγωγής της Κοινότητας, όπως απαιτείται από το άρθρο 4 του βασικού κανονισμού, χωρίς να μπορεί να κατηγορηθεί για πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των περιστατικών που αναφέρθηκαν προηγουμένως ή για κατάχρηση εξουσίας στο σημείο αυτό.

25. Όσον αφορά τέλος την αναδρομικότητα του κανονισμού 789/82, υπάρχει πλέον πάγια νομολογία του Δικαστηρίου για το θέμα αυτό. Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένα ότι,

« σύμφωνα με γενικώς παραδεδεγμένη αρχή, οι νόμοι που τροποποιούν μια νομοθετική διάταξη εφαρμόζονται, εκτός αν ορίζεται άλλως, στα μελλοντικά αποτελέσματα καταστάσεων που γεννήθηκαν υπό το κράτος του προηγουμένου νόμου » [22].

26. Όπως εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας Capotorti στις προτάσεις του επί της υποθέσεως IFG κατά Επιτροπής,

« μόνη η ύπαρξη συμβάσεως δεν δίνει στους συμβαλλομένους δικαίωμα να απαιτήσουν να εγγυηθούν τα κοινοτικά όργανα ότι μέχρι την εκτέλεσή της θα παραμείνει αμετάβλητο το νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά τη σύναψή της » [23].

27. Η αιτίαση αυτή φαίνεται να συγχέει την άμεση εφαρμογή νέας νομοθετικής διατάξεως και την αναδρομικότητα. Δεν επιτρέπεται να καθυστερεί η θέση σε ισχύ μιας νέας διατάξεως μέχρι τη σύναψη νέων συμβάσεων, πράγμα που θα επέτρεπε στους εισαγωγείς, ιδίως με τη βοήθεια συμβάσεων πλαισίων ή συμβάσεων περιοδικών προμηθειών, να καθυστερήσουν επ' αόριστον τη θέση σε ισχύ του κοινοτικού κανονισμού και να του στερήσουν κάθε αποτελεσματικότητα. Αντίθετα δεν επιτρέπεται να τίθεται ζήτημα για τις καταστάσεις που έχουν εξαντλήσει όλα τους τα αποτελέσματα, όπως π.χ. όταν η σύμβαση έχει οριστικά εκτελεστεί.

28. Εντούτοις η νομολογία του Δικαστηρίου αναγνωρίζει μία εξαίρεση από τις αρχές αυτές: μια νέα νομοθετική διάταξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα, αν αυτό αντίκειται στην προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης [24].

29. Η Continentale Produkten είχε δικαιολογημένες ελπίδες, όσον αφορά τη μη επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ στο μέλλον, κατά τη σύναψη των συμβάσεων βάσει των οποίων εισήγαγε τα νήματα βάμβακος από την Τουρκία;

30. Νομίζω ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν συντρέχουν δύο τουλάχιστον από τις προϋποθέσεις που απαιτεί το Δικαστήριο για να αναγνωρίσει την ευθύνη των κοινοτικών οργάνων λόγω παραβιάσεως της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης [25].

31. Πρώτον, η θέσπιση του κανονισμού 789/82, που επιβάλλει οριστικό δασμό αντιντάμπινγκ, δεν ήταν απρόβλεπτη για την εταιρία Continentale Produkten. Η εταιρία αυτή, όπως ανέφερα προηγουμένως, εισάγει συστηματικά νήματα βάμβακος από την Τουρκία και επομένως έπρεπε να ενεργήσει ως « επιμελής και συνετός επιχειρηματίας », δηλαδή να ενημερώνεται για τις πιθανές τρο-

22 — Υπόθεση 1/73, Westzucker GmbH κατά Einfuhr- und Vorratsstelle für Zucker, απόφαση της 4ης Ιουλίου 1973, Rec. 1973, σ. 723, σκέψη 5· 143/73, Société des produits alimentaires et diététiques κατά Fonds d' orientation et de régularisation des marchés και Fonds d' intervention et de régularisation du marché du sucre, απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1973, Rec. 1973, σ. 1433, σκέψη 8· 96/77, SA Ancienne Maison Marcel Bauche και SARL François Delquignies κατά Administration française des douanes, απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 1978, Rec. 1978, σ. 383, σκέψη 48.

23 — Υπόθεση 68/77, IFG κατά Επιτροπής, Rec. 1978, σ. 353, 377.

24 — Προαναφερθείσα υπόθεση 1/73, σκέψη 6.

25 — Υπόθεση 90/77, Hellmut Stimming KG κατά Επιτροπής, απόφαση της 27ης Απριλίου 1978, Rec. 1978, σ. 995· 78/77, Johann Lührs κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas, απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 1978, Rec. 1978, σ. 169.

ποποιήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας που ήταν ενδεχομενο να αφορούν τα προϊόντα που εμπορεύεται. Η έναρξη διαδικασίας αντιντάμπινγκ για τα νήματα βάμβακος καταγωγής Τουρκίας είχε δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*[26]. Η Continentale Produkten, ως εισαγωγέας των προϊόντων αυτών, δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η έναρξη της διαδικασίας αυτής θα οδηγούσε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 9, του βασικού κανονισμού είτε σε απόφαση περατώσεως, που δημοσιεύεται επίσης στην Επίσημη Εφημερίδα, είτε στην επιβολή δασμού αντιντάμπινγκ. Επομένως η θέσπιση από το Συμβούλιο του κανονισμού 789/82 δεν ήταν καθόλου απρόβλεπτη για τον εισαγωγέα αυτό.

32. Δεύτερον, υπάρχει ένας λόγος γενικού συμφέροντος — η προστασία της κοινοτικής αγοράς — που δικαιολογούσε την όσο το δυνατόν ταχύτερη θέση σε ισχύ του κανονισμού 789/82. Πρέπει εξάλλου να παρατηρηθεί ότι το Συμβούλιο έκρινε δίκαιο « να διευκολυνθεί, κατ' εξαίρεση, η προσαρμογή των εμπόρων που είχαν αναλάβει εμπορικές υποχρεώσεις στη νέα κατάσταση που δημιουργείται διά της επιβολής του προσωρινού δασμού αντιντάμπινγκ »[27], με τον καθορισμό προθεσμίας προσαρμογής τεσσάρων εβδομάδων από της ενάρξεως ισχύος του μέτρου επιβολής του προσωρινού δασμού αντιντάμπινγκ, δηλαδή από τις 2 Δεκεμβρίου 1981. Πράγματι, το άρθρο 2, παράγραφος 2, του επίμαχου κανονισμού ορίζει ότι τα ποσά που κατατέθηκαν ως εγγύηση βάσει του προσωρινού δασμού αντιντάμπινγκ αποδεσμεύονται, όσον αφορά τα προϊόντα που διατέθηκαν στην κατανάλωση πριν από την 1η Ιανουαρίου 1982. Επομένως, με το μέτρο αυτό, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

33. Τέλος, το Δικαστήριο ανέφερε, σχετικά με τα πιστοποιητικά εισαγωγής, ότι,

« αν ο εισαγωγέας θεωρεί ότι η εκτέλεση της συμβάσεως υπό το νέο καθεστώς είναι επιζήμια για τα συμφέροντά του, πρέπει να αναζητήσει την κατάλληλη λύση στις έννομες σχέσεις που τον συνδέουν με τον αντισυμβαλλόμενό του »[28].

34. Όπως και η προηγούμενη, έτσι και η τελευταία αιτίαση δεν μπορεί επομένως να γίνει δεκτή.

35. Για τους λόγους αυτούς προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να θίξουν το κύρος των κανονισμών 3453/81 της Επιτροπής και 789/82 του Συμβουλίου.

26 — JO C 196 της 3.8.1979.

27 — Εικοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 789/82.

28 — Προαναφερθείσα υπόθεση 68/77, απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1978, Rec. 1978, σ. 353, σκέψη 11.